

DV Maslačak, Zaprešić

KAKO PRIPREMITI DIJETE ZA ŠKOLU

Polazak u školu je i za cijelu obitelj veliki događaj; javlja se zabrinutost ...

- Kako će dijete **funkcionirati** u školskoj sredini (vršnjaci, obaveze)?
- Kako će se dijete **prilagoditi** zahtjevima škole?
- Hoće li biti **uspješno**?
- **Cilj:**
 - zadovoljno, samopouzdana dijete, dobar učenik →
 - pozitivna slika o sebi kao učeniku

OPTIMALNO VRIJEME ZA USVAJANJE VJEŠTINA

- Ukoliko dijete krene u školu na vrijeme velika je vjerojatnost da će školske obaveze i učenje za njega predstavljati zanimljivu aktivnost u kojoj će ono biti uspješno.
- Ukoliko dijete NE krene u školu na vrijeme →
- Doživljaj neuspjeha → negativna slika o sebi kao učeniku.

UTVRĐIVANJE SPREMNOSTI ZA ŠKOLU

- Povjerenstvo (komisija) za utvrđivanje psihofizičkog stanja: liječnik školske medicine, psiholog, pedagog, logoped, učitelj.
- **Upis** u školu.
- **Odgoda** polaska u školu za onu djecu koja za to nisu psihički spremna.
- **Akcelerirani upis** - upis u školu one djece koja su psihički spremna za školu, ali ne udovoljavaju kronološkom kriteriju polaska u školu.

SPREMNOST ZA ŠKOLU

- TJELESNA RAZVIJENOST
- PSIHIČKA RAZVIJENOST:
 - a) KOGNITIVNA SPREMNOST
 - b) PSIHOMOTORNA SPREMNOST
 - c) SOCIJALNA SPREMNOST
 - d) EMOCIONALNA SPREMNOST

KOGNITIVNA ZRELOST

- Dobro razvijen govor
- Razvijene predčitačke i predmatematičke vještine
- Razvijenost opažanja, mišljenja i pamćenja
- Razvijenost pažnje – opseg i stabilnost

ČITANJE

- Onome tko je njime ovladao, čini se vrlo jednostavno
- Čitanje je zapravo vrlo složena vještina koja zahtijeva mnogobrojne kognitivne procese
- Dijete prije polaska u školu ne treba znati čitati ali treba svladati predčitačke vještine
- Predčitačke vještine - preduvjet za stjecanje čitačkih vještina

PREDČITAČKE VJEŠTINE RAZVIT ĆE DIJETE:

- S kojim se razgovara i koje ima prilike za razgovor (za stolom, u šetnji i sl.)
- S kojim se zajednički čitaju slikovnice tako da se svaka riječ slijedi prstom
- S kojim se čitaju i uče pjesmice u rimi
- Koje je okruženo odraslima koji čitaju i pišu i koji ga uključuju u te aktivnosti
- Koje posjećuje s roditeljima knjižnicu
- Koje je okruženo slikovnicama i priborom za pisanje
- Koje gleda TV u društvu odraslih koji mu tumače, odgovaraju na pitanja i postavljaju pitanja o emisiji

DIJETE JE PRIPREMLJENO ZA UČENJE ČITANJA KAD JE:

- Govorno dobro razvijeno (zna izraziti što misli i želi)
- Može povezati riječi koje čuje sa slikom i s riječima koje vidi napisane u slikovnici
- Zna kako se drži knjiga i kako se okreću stranice, razumije i može pratiti smjer pisma, s lijeva nadesno, odozgo prema dolje

PREDVJEŠTINE ČITANJA I PISANJA

- Pravilno izgovara sve glasove materinskog jezika
- Koristi jednostavne i složene rečenice pravilne strukture (rod, broj i padež)
- Prepričava poznati događaj
- Razumije sadržaj priče i može ju prepričati u pravilnom slijedu (uvod, tijek, završetak)

PREDVJEŠTINE ČITANJA I PISANJA

- Zna definirati jednostavne pojmove (npr. što je stolica? spominje čemu služi, od čeg je napravljena, kakvog je oblika i sl.)
- Zna reći po čemu su neke stvari, bića i pojave slični, a po čemu su različiti
- Prepoznaje i slaže rime (trava-krava)

- Rastavlja riječi na slogove (ma-ma)
- Prepoznaje prvi i zadnji glas u riječi
- Rastavlja riječi na glasove (*kukac* -> *k-u-k-a-c*) →
poželjno je da zna rastaviti riječ od 5 glasova
- Sastavlja riječ od pojedinih glasova (*m-i-š* -> *miš*)
→ *do 5 glasova*
- Prepoznaje simbole slova i povezuje ih s glasovima

ZA RAZVOJ KOGNITIVNIH SPOSOBNOSTI I FUNKCIJA, PA TAKO I ONIH VEZANIH ZA ČITANJE, PREDŠKOLSKO DIJETE IMA NAJVIŠE PRILIKU U OBITELJI:

- Situacije u obitelji za malo dijete predstavljaju prirodne mogućnosti za učenje, učenje se odvija u realnom životnom kontekstu
- Roditelji i dijete imaju zajedničko iskustvo što omogućuje nadovezivanje na zajednička iskustva
- Postoje brojne mogućnosti za neprekinute razgovore
- Učenje se zbiva u kontekstu koji sa socio-emocionalnog stajališta za dijete ima najveće značenje

KAKO KROZ IGRU RAZVIJATI PREDČITAČKE VJEŠTINE?

- 1. Na jednobojnoj podlozi napravite uzorak od gumbića, malih kockica u različitim bojama, perlica, a djetetov je zadatak da takav isti uzorak napravi na **svojoj podlozi**. (Vizualni sustav je nositelj čitanja. Da bi dijete moglo dobro čitati, potrebno je razvijati specifične vizualno perceptivne odnose, a stavljanje stvari u određeni poredak ne samo da razvija vizualnu percepciju nego i uči djecu da slova u riječi moraju imati određeni redoslijed.)
- 2. **Ispričajte priču, a zatim razgovarajte o radnji priče, osjećajima koji su prisutni kod likova u priči, što se moglo dogoditi u priči...**

➤ 3. Igranje memorijskih igrica

Uočavanje da su neke stvari potpuno jednake djecu navodi na shvaćanje da slova u riječi moraju biti napisana jednako i jednakim rasporedom da bi nosila određeno značenje.

➤ 4. Plesanje uz glazbu uz upute npr. ruke gore, dolje, okreni se ...

Na ovaj način djeca uče pojmove kao što su gore, dolje, naprijed, natrag, lijevo, desno te ih dodaju svojem rječniku. Razumijevanje tih pojmova dovodi do znanja kako se riječi čitaju i pišu na stranici.

➤ 5. Čitanje pjesmica s rimom i smišljanje novih rima

Auditivna percepcija nezaobilazan je preduvjet usvajanja čitanja. Dijete mora čuti dijelove govora prije nego što počne čitati, a percepcija sloga preduvjet je za prepoznavanje rime. Na taj način djeca postaju svjesna fonema, najmanje jedinice zvukova koji sačinjavaju riječi. Ta svijest dovodi do uspjeha u čitanju i pisanju.

➤ 6. Igranje trgovine – djeca trebaju napraviti znakove i cijene za namirnice

Djeca pomoću pisanja pružaju određene informacije, što ih navodi na zaključak da pisana riječ ima veliku važnost jer ona nosi neko značenje.

- **7. Prepričavanje omiljene priče drugom djetetu ili nekoj igrački.**
Kroz ovu igru djeca stječu povjerenje u sebe i u svoju sposobnost da nauče čitati. Vježbaju pričati priču onim redoslijedom kojim je i pročitana: početak, sredina, kraj. Prate slijed priče što je iznimno važno ako govorimo o čitanju s razumijevanjem.

- **8. Bojanje sličnih slova u nekom tekstu** (npr. u novinskom članku treba sva slova b obojiti plavom bojom, a sva slova d žutom bojom)
Na ovaj način djeca usvajaju vezu grafem – fonem, ali i uočavaju da postoje vizualno slična slova.

9. Izrada slova od plastelina

Na ovaj način djeca kroz igru počinju učiti nazive slova, a igra s plastelinom odlična je za motoriku prstića, koja treba biti dobro razvijena kako bi držanje olovke i pisanje bilo lakše svladano.

10. Pogađanje početnih i završnih glasova u riječima.

Odlična i zanimljiva igra koja nas upoznaje s glasovima i dijelovima riječi.

11. Spajanje glasova u jednu riječ (potrebno je slovati riječ, a dijete mora pogoditi o kojoj se riječi radi, npr. P-A-S)

Ova je vježba odlična podloga za čitanje, ali je potrebno krenuti s kratkim riječima (od tri slova) te postupno (ovisno o djetetovu uspjehu) prelaziti na duže riječi. Ako dijete nije zainteresirano ili nije uspješno u ovoj igri, preporučujemo uvođenje slika ili kartica s naslikanim pojmovima koji se trebaju pogoditi.

GRAFOMOTORIKA

- Pravilno drži olovku
- Pravilan pritisak olovke
- Kontinuitet linije
- Poštuje pravilo smjera pisanja - s lijeva na desno i odozgo prema dolje
- Izrezuje škalicama jednostavnije oblike

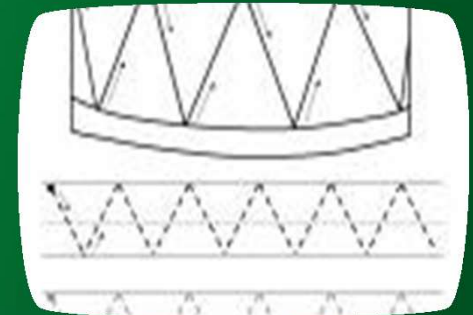

GRAFOMOTORIKA

- Precrtava krug, trokut, kvadrat...
- Boja unutar linija
- Po uzorku zna povlačiti linije od crte do crte, od točke do točke
- Povlači vodoravne, okomite i kose crte
- Piše svoje ime velikim štampanim slovima

KAKO MOŽETE OSNAŽITI DIJETE?

- Grafomotoričke vježbe, crtanje, bojanje...
- Igle perlicama, gumbima
- Rezanje raznih likova od papira, voća i povrća
- Presavijanje papira (origami)
- Oblikovanje tijesta, gline, plastelina
- Vezanje vezica
- Korištenje noža i vilice istovremeno
- Igre s loptom
- Šivanje iglom

PREDMATEMATIČKE VJEŠTINE

“ Učenje matematike bez razvijenih predmatematičkih vještina je kao pokušaj hvatanja balona bez uzice. Kada balon nije zavezan, on će odletjeti ”

Sharma, 2001

PREDMATEMATIČKE VJEŠTINE

- **Orijentacija u prostoru** (lijevo-desno; gore-dolje; unutra-vani; na-u, ispod-iznad; pokraj-blizu-daleko, između)
- **Uspoređivanje** (više-manje-jednako; duže-kraće; više-niže; deblje-tanje; teže-lakše; za jedan više ili manje)
- **Svrstavanje i razvrstavanje** (s obzirom na veličinu, oblik, boju, kategoriju:domaće životinje, vozila, namještaj, voće...)

PREDMATEMATIČKE VJEŠTINE

- Mehaničko brojanje do 20, unatrag od 10
- Brojenje s pridruživanjem
- Prepoznavanje brojeva i pridruživanje broja količini
- Usporedba brojeva u glavi

PREDMATEMATIČKE VJEŠTINE DIJETE UČI:

- U svakodnevnim situacijama (kupovina, šetnja, postavljanje stola, čekanje na semaforu)
- Kroz igru (brojevni memory, okoš bokoš, crna kraljice, školice, rušenje čunjeva, košarka...)
- U aktivnostima s konkretnim materijalima (premećući kocke, zrnca, druge materijale, uspoređujući količine)

PAŽNJA

- Može usmjeriti pažnju na zadatak 15 - 20 minuta
- Slobodna igra može trajati i 60 minuta uz kratke otklone pažnje

IGRE ZA RAZVOJ PAŽNJE

- Pokazivanje slika djetetu, točno određenim redoslijedom. Nakon toga, ponudite djetetu te iste slike, a dijete mora pogoditi i upamtiti točan redoslijed.
- Pokazivanje slike na minutu-dvije, a nakon toga tražite dijete da vam opiše sliku sa što više detalja. Pretvorite to u igru, pa će onaj koji zapamti više detalja biti pobjednik.
- Opisujte predmete koji vas okružuju, a dijete mora pogoditi o kojem predmetu se radi. Zamijenite uloge, radi boljeg uživanja u aktivnost.
- Dijete se kreće po prostoru, a mora stati samo na određeni znak ili zvuk (na ostale podržaje ne mijenja ponašanje). Ta se vježba može provoditi i u grupi.
- „Leti, leti”, „Dan-noć”

PAMĆENJE

- Kad ste već razvili pažnju djeteta, bitno je poraditi i na njegovu pamćenju.
- Vježbe za razvoj pamćenja puno su zabavnije u grupi, a osim toga, grupa dodatno motivira pojedinca na trud i dokazivanje.
- Igrajte igre proširivanje rečenice, tako da svaka osoba dodaje po jednu riječ u rečenicu. Npr.: Danas - Danas smo - Danas smo bili - Danas smo bili u - Danas smo bili u parku.
- Igra "Pokvarenog telefona" je također korisna za razvoj memorije i pažnje.
- Pokažite djetetu nekoliko različitih predmeta na nekoliko sekundi, pa maknite jedan. Najbolje je da broj predmeta ne bude manji od 5, i ne veći od devet. Dijete mora pogoditi što nedostaje.
- Prezenterajte djetetu sliku bogatu detaljima, a nakon toga dijete mora što preciznije opisati cijelu sliku. Možete napraviti i kopiju slike, a dijete treba zaplijepiti izrezane sličice na prazna mjesta ili možete izraditi vlastite puzzle.

ZNANJA O SEBI I DRUGIMA

- Zna ime i prezime
- Zna dob
- Zna adresu i mjesto stanovanja
- Zna imena i zanimanja ukućana
- Imenuje boje
- Razlikuje jutro - popodne- navečer
- Zna dane u tjednu

Važno!!

- Spontano učenje u svakodnevnim situacijama
- Učenje kroz igru
- Kontekst

Zašto?

- Osjećaj ugone, zabava -> bolje uči
- motivacija
- Nema pritiska i osjećaja neuspjeha

Emocionalno ozračje za vrijeme učenja

- Neformalno

- Vedro

- Bez napetosti

- Usput, u svakodnevnim situacijama

- Izbjegavanje odbojnosti prema situaciji učenja

EMOCIONALNA ZRELOST

- Prihvaćanje odgovornosti za svoje ponašanje, lakše prihvaćanje neuspjeha, kontroliranje ponašanja, mogućnost odgode želja i potreba, pozitivna slika o sebi
- Obiteljska pravila i logične posljedice, davanje djetetu obaveza u skladu s godinama (pospremiti stol, svoju sobu), igranje druž.igara u kojima mu nećete „popuštati”- najbolji načini poticanja
- Ojačavamo djetetovu sposobnost reagiranja na školski sustav vrednovanja, kritike, pohvale, uspjeh i neuspjeh

Važno je kod djeteta razviti **samodisciplinu**

- Samodisciplina je umijeće vladanja sobom, samokontrole, ustrajnosti, dosljednosti i samomotiviranja za obavljanje aktivnosti koje su potrebne za postizanje cilja.
- Samodisciplinu valja vježbati od malena ...
- a treba znati da u današnje vrijeme kod djece postoji nedostatak discipline ...

SOCIJALNA ZRELOST

- razvijena samostalnost u brizi o sebi;
- snalaženje u prometu;
- uspješnu komunikaciju s vršnjacima (suradivanje, rješavanje sukoba, odolijevanje pritisku vršnjaka);
- prihvaćanje autoriteta učitelja;

Djeca su obično sama prije i poslije škole ... =
dijete mora uvježbati osnovne “samozaštitne
vještine” ...

- otključavanje i zaključavanje vrata,
- telefoniranje,
- paljenje peći ili štednjaka,
- samostalno serviranje i uzimanje hrane,
- rezanje nožem,
- put od kuće do škole

LITERATURA

- Čudina Obradović, M. (2002). *Matematika prije škole, Priručnik za roditelje i odgojitelje*. Zagreb: Školska knjiga.
- Čudina Obradović, M. *Igrom do čitanja*. Zagreb: Šk.
- Čudina Obradović, M. *Čitanje prije škole*. Zagreb: Šk.
- Čudina Obradović, M. *Kad kraljevna piše kraljeviću*. Zagreb: Šk.
- Herljević, I. *Govor, ritam, pokret*. Lekenik: Ostvarenje.
- Moomaw, S. *Igre čitanja i pisanja*. Buševac: Ostvarenje
- Peteh, M. *Svako slovo nešto novo*. Zagreb: Alinea
- Slunjski, E. *Kad djeca pišu, broje, računaju...* Varaždin: Stanek.

